

Valtuustoaloite / suolistosyövän seulonnan aloittaminen Kuopiossa

Vs. terveystoiminnan johtaja Pertti Lipponen Terveyspalvelujen tukipalvelut

Vihreä valtuustoryhmä allekirjoittajana Marja Berg sekä 38 muuta valtuutettua ovat tehneet aloitteen suolistosyövän seulonnan käynnistämiseksi Kuopiossa vuonna 2020.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Syöpäseulonnoilla voidaan ehkäistä syöpäkuolemia ja Suomessa seulotaan valtakunnallisesti tällä hetkellä rintasyöpää ja kohdunkaulan syöpää. Paksusuolen ja peräsuolen syöpien seulontaa on tehty v 2004 lähtien STM:n koordinoimassa hankkeessa tavoitteena toiminnan arviointi Suomessa. Muutamissa kunnissa toiminta käynnistyy oma-aloitteisesti vuoden 2019 aikana (esim. Oulu, Tampere, Jyväskylä) ja on mahdollista että suolistosyövän seulonta laajenee valtakunnalliseksi toiminnaksi lähivuosina mikäli STM:n vuonna 2022 loppuva selvitystyö seulonnan vaikuttavuudesta ja kustannuksista on tuloksiltaan myönteinen. Lisäksi suolistosyöpien seulonta on kirjattu nykyisen hallituksen ohjelmaan. Seulonnan hyöty on riippuvainen käytettävästä seulontatestistä ja terveydenhuoltojärjestelmän toiminnasta kokonaisuutena, joten kansainvälisten tulosten soveltaminen suoraan Suomen olosuhteisiin ei ole perusteltua ilman seulonnan vaikuttavuusarviointia.

Suolistosyöpä on kolmanneksi yleisin syöpä Suomessa ja siihen kuolee vuosittain noin 1200 miestä ja naista. Seulonnan avulla suolistosyöpä voidaan todeta esiasteena tai varhaisvaiheessa, jolloin uusia syöpätapauksia ja syöpäkuolleisuutta voidaan vähentää. Satunnaistettujen tutkimusten mukaan syöpäkuolleisuus vähenee seulotuilla 10-40%, mutta vaikutus kokonaiskuolleisuuden on vähäinen. Satunnaistettujen kokeiden mukaan väestötason elinajan odote kasvaa seulonnan myötä 1-15 vrk. Seulontaan liittyy henkisiä ja muita epätoivottuja haittoja johtuen seulontatestien herkkyydestä, tarkkuudesta ja jatkotutkimusten aiheuttamista komplikaatioista. Suolistosyövän veren osoitukseen perustuvilla seuloilla voidaan löytää noin puolet suolistokasvaimista.

Esitetty seulonta toteutuisi yhteistyössä Fimlab Laboratoriot Oy:n kanssa. Ensivaiheen seulontatestinä käytettäisiin immunokemiallista ulosteen veritestiä (FIT), jonka Kansainvälinen Syöväntutkimusjärjestö IARC on todennut toimivaksi ja vaikuttavaksi https://www.iarc.fr/en/media-centre/pr/2018/pdfs/pr256_E.pdf.

Jos seulonta käynnistyisi vuonna 2020 kutsun seulontaan saisivat 60–66-vuotiaat miehet ja naiset. Sen jälkeen seulonta laajenisi asteittain 60–74-vuotiaaseen kohdeväestöön. Kutsu seulontaan lähetetään kahden vuoden välein. FIT-testi tehdään kotona ja näyte postitetaan laboratorioon. FIT testin käyttöön liittyy kuitenkin monia ongelmia mm säilyvyyteen liittyviä ongelmia. Jos ulosteesta löytyy verta, lähetetään kutsu jatkotutkimuksiin (suolen tähtäys) ja ne toteutettaisiin kunnan omien käytänteiden mukaisesti.

Suolistosyövän kokonaiskustannukset kertyvät terveyspalveluista (71 %), erityiskorvatuista lääkkeistä (13 %), työkyvyttömyyseläkkeistä (8 %) ja sairauspäivärahoista (7 %). Seulonnan osuus suolistosyövän kokonaiskustannuksista on noin 1 %.

Kuopion kutsu-, testaus- ja jatkotutkimuskustannukset on arvioitu seuraaviksi (Suomen Syöpärekisteri):

- Alkuvaiheessa (v 2020) seulontaan kutsutaan 60-, 62-, 64- ja 66-vuotiaat, yhteensä 5900 henkilöä/vuosi. Yksikkökustannukset kutsuttua kohden ovat 12,40 euroa, joten vuotuiset seulontakutsun ja testauksen kustannukset ovat noin 74 000 euroa.
- Seulontaan osallistuu noin 70 % kutsutuista. Arvioimme, että seulontaan osallistuneista naisista 5 % ja miehistä 3 % ohjataan jatkotutkimuksena tehtävään kolonoskopiaan eli suoliston tähystykseen. Toimenpiteen yksikkökustannukset ovat noin 300 euroa, joten vuotuiset jatkotutkimusten kustannukset ovat noin 50 000 euroa.

Kuopiossa asuvista, 60 vuotta täyttäneistä henkilöistä 44 sairastui suolistosyöpään vuonna 2015. Vuonna 2025 sairastuneita arvellaan olevan yli 50. Seulonnassa havaitun suolistosyövän erikoissairaanhoidon kustannukset ovat noin 21 000 euroa, viidenneksen pienemmät kuin ilman seulontaa. Näin laskien seulonnalla voidaan Kuopiossa vähentää suolistosyövän vuotuisia kustannuksia erikoissairaanhoidossa keskimäärin 125 000 euroa vuosina 2020–2025. Vuonna 2030 vastaava vähenemä on noin 130 000 euroa.

Yhteenveto

Suolistosyövän seulontaan on hyväksyttävä menetelmä ja seulonnalla voidaan vähentää syöpään liittyvää sairastuvuutta ja kuolleisuutta kokonaiskuolleisuuden pysyessä kuitenkin ennallaan. Lisäksi seulontaan liittyy epätarkoista menetelmistä johtuvia haittoja. Kuopiossa toiminta olisi todennäköisesti ainakin alkuvaiheessa lähellä kustannusneutraalia JOS otetaan erikoissairaanhoidon laskennallinen säästö huomioon. Todellisuudessa seulonnan lisäkustannus on seulonnan hinta eli arvion mukaan vähintään noin 130 000/v. Aikataulullisesti seulonnan käynnistäminen vuoden 2020 aikana on haasteellista koska seulontaan liittyvät tähystystutkimukset olisi järkevää kilpailuttaa hinnan takia. Erikoissairaanhoidon kulurakenteen kautta jatkotutkimusten (suolen tähystys) hinta tulisi todennäköisesti olemaan huomattavasti korkeampi kuin Syöpäsäätiön esittämä arvio 300e/ tutkimus. Niinpä esitän että Kuopiossa odotetaan STM:n v 2022 päättyvässä selvityksessä mukana olevien kuntien (noin 45% Suomen väestöpohjasta) kokemukset toiminnan vaikuttavuudesta ja kustannuksista ennen kuin Kuopiossa aloitetaan suolistosyöpien veritestiin perustuva seulonta. Jos toiminta otetaan vuotta 2022 aikaisemmin valtakunnalliseen seulontaohjelmaan, toimimme ohjelman edellyttämällä tavalla.

Vastauksessa esitetyt kannanotot perustuvat Suomen Syöpärekisteriltä saattuihin tietoihin ja THL:n suolistosyövän seulonnasta tehtyyn kansalliseen yleisarviointiin 3/2016.

18.06.2019

42 §

Esitys

Vs. terveysjohtaja Pertti Lipponen:

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy edellä olevan selvityksen ja antaa sen vastauksenaan valtuustoaloitteeseen.

Liitteet

5 2541-2019-1 Valtuustoaloite 757530_1_1_ Suolistosyövän seulonnan aloittaminen Kuopiossa.pdf

Valmistelija

Pertti Lipponen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 6271

Päätösehdotus

Vs. apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy vs. terveysjohtajan esityksen.

Päätös

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti vs. apulaiskaupunginjohtajan ehdotuksen.

